Suomen Teatteriohjaajat ja dramaturgit ry HE 13/2024 vp

Arvoisa työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Tiedoksi teille Suomen Teatteriohjaajat ja dramaturgit ry:n lausunto HE 13/2024, jonka pyydämme ottamaan huomioon asian käsittelyssä.

LAUSUNTO:
Teatteritaiteilijat työskentelevät suurimmaksi osaksi lyhyissä, määräaikaisissa työsuhteissa, ja tekevät niin paljon kaikkia alaansa liippaavia töitä kuin voivat. Työssäoloehdon pidentäminen heikentää teatterityön tekijöiden henkilökohtaista taloutta, mutta ei paranna työllistymistä tai kohenna tuloja, sillä työttömyysturvasta leikkaaminen ei muuta alan rakenteita tai luo lisää työtä. Ansiopäiväraha ei saisi pienentyä siksi, että tehdään osa-aikaista työtä tai lyhytkestoista projektityötä. Teatteritaiteilijoiden työnkuvat ja työn määrät saattavat vaihdella kuukaudesta toiseen. Ehdotettu muutos madaltaisi taiteilijan tulotasoa, ja heikentäisi työn vastaanottamisen kannattavuutta.

Kaikki lakiluonnoksessa esitetyt muutokset heikentevät teatterityön tekijöiden mahdollisuuksia työllistyä, kun lyhytkestoisen työn tekeminen leikkaa tuista, ja katkaisee työttömyysjakson. Työnhakuvelvoitteen muutokset eivät synnytä lisää työpaikkoja eivätkä työtilaisuuksia, sillä teatterialalla työtä haetaan kontaktoimalla tuotantahoja, ja pienessä maassa on järkevää enemmin yhteydenottojen laatuun kuin määrään. Esimerkiksi freelance-ohjaajan ja -dramaturgin työllistyminen tapahtuu neuvotellen työsopimukista useiden vuosien päähän, nyt suunnitellaan ohjelmistoja, tehdään tilauksia vuosille 2026-2028.

Pahimmillaan hallituksen esitys toteutuessaan saattaisi aiheuttaa alanvaihdon tai maastamuuton aallon. Tämä olisi katastrofi laadukkaalle kotimaiselle teatteritaiteelle, joka elinkeinona ja alana tuottaa merkittävästi hyvinvointia ja taloudellisesti mitattavaa arvoa Suomelle. Yksinhuoltajan aseman heikennys lapsikorotusten poistumisen muodossa, maahanmuuttajien työnhakuvelvoitteesta poistettava vapautus kielen opiskelun perusteella ja todetun työkyvyttömyyden huomiotta jättäminen työnhakuvelvoitteen täyttymistä arvioitaessa ovat heikennyksiä taidekentän elinvoimaisuuteen ja työnhakijoiden yhdenvertaisuuteen. Tämä uudistus tulee toteutuessaan koettelemaan koronakriisistä vieläkin toipuvaa kultuurin freelancerkenttää.

Hallitusohjelmaan on kirjattu, että hallitus tulee kiinnittämään erityistä huomiota freelancereiden asemaan. Nyt tämä hallituksen esitys on hallitusohjelma kirjauksen vastainen. Perustuslain 19§:ssä turvatut sosiaaliset oikeudet eivät freelancereilla aina toteudu.

Ystävällisin terveisin
Suomen Teatteriohjaajat ja dramaturgit ry:n hallitus